

Groene Hart, louter luxe of collectief goed?

door Prof. mr. P.C.E. (Peter) van Wijmen, voorzitter Raad voor het Landelijk gebied

Uit: 'Visie op visie, twintig brieven aan de provincie Zuid-Holland', oktober 2007

Omdat ruimte een bij uitstek collectief goed is, dient de indeling van dit bovendien uiterst schaarse en kostbare goed niet aan de krachten van de vrije marktwerking te worden overgelaten. De rode, gebouwde delen zouden dan immers de groene, omgebouwde delen van de ruimte op de niet eens lange duur volkomen absorberen. Een proces dat al lang gaande is, alle goede planologische voornemens ten spijt. Helaas is op centraal niveau zowel via de nieuwe Wro als via de Nota Ruimte de ruimtelijke ordening in sterke mate geliberaliseerd.

Indien de provincie er niet in slaagt effectief en doelgericht gebruik te maken van de instrumenten die haar ten dienste staan – met name dus het opstellen, doorvoeren en handhaven van een provinciale structuurvisie gericht op evenwicht tussen rood en groen - zal de genoemde werking van de vrije (projectontwikkelings)markt het hierboven omschreven nefaste effect hebben van het verder verrommelen en dichtslippen van de open ruimte die in Zuid-Holland in belangrijke mate wordt bepaald door het Groene Hart.

Dit Groene Hart is nog steeds een luxe waarop menige metropool jaloers mag zijn. Immers waar elders vindt men hoofdfuncties zoals regeringscentrum, financiële en culturele hoofdstad, vergaderknooppunt en wereldhaven met zware industriefunctie zo fraai in een ring om een grote groene long gesitueerd? Dat er niet al heel lang een echt rondje-randstad bestaat - OV met tienminutenfrequentie tegen concurrerend tarief - is een gotspe van jewelste. Maar wat wil je in een land waar men al 50 jaar praat over bestuurlijke vernieuwing en waar nu Rijk, provincies en tientallen gemeenten alle het laken naar zich toe proberen te trekken met als gevolg dat het overal schaart en het fraaie patroon ervan hoe langer hoe onzichtbaarder wordt?

Zuid-Holland is nog het beste geplaatst, ook bestuurlijk gezien, om de bevoegdheden en instrumenten die er zijn optimaal te gebruiken. Dit vereist ten eerste inzicht in dat collectief karakter van zowel open ruimte als hoogwaardige stedelijkheid. Dus niet overal hetzelfde: ieder zijn eigen industrieterrein, elk zijn eigen recreatiegebiedje, overal *urban sprawl* en grijze verbaksteende schimmel rond op zich gave kernen.

Waarom vervolgens niet écht gekozen voor zo'n Randstad-rail-ring? Waarom geen hoogbouw in de steden en handhaving van open arealen met stilte, horizon, duisternis en adequate groene functies, zoals natuur, landbouw, extensieve recreatie? De voorzieningen daarvoor (toelevering, verblijfsaccommodatie, verbindingen) kunnen in de randen worden gevestigd.

En ten slotte - niet alleen een veel grotere nadruk op handhaving zowel wat betreft de vergunningweigering als wat het amoveren van clandestiene bouwsels betreft, maar ook het écht saneren van bestaande met de basisvisie - open houden die ruimte! - contraire ontwikkelingen hoe (quasi)legitiem die wellicht ook tot stand kwamen.

Ik voorspel u op een briefje: geen bestuurder die het aandurft om op deze wijze te werken zelfs al lijdt zij/hij niet aan achterbanvrees. Men gaat onverdroten voort met volbouwen van de groene ruimte zelfs in de diepst onder NAP gelegen polder van Nederland.

Een ruimtelijke ordenaar die er niet in slaagt regelmatig 'nee' te verkopen op basis van een goede uitgangsvisie is de rijkdom die wij in West-Nederland hebben in de vorm van juist dat Groene Hart absoluut niet waard en dit geldt dan natuurlijk ook voor de samenleving waaruit die ruimtelijke ordenaar voortkomt.